

Högsta domstolens årsberättelse 2015

Presidentens översikt <i>Timo Esko</i>	2
Avskedsfunderingar <i>Pauliine Koskelo</i>	4
Domstolarnas prövningsplikt i konsumentmål – unionsrättens krav <i>Marjut Jokela</i>	8
Kanslichefens översikt <i>Tommi Vuorialho</i>	12
Begäran om förhandsavgörande av Europeiska unionens domstol	16
Givna utlåtanden	17
Statistik	19
Besök och evenemang	24
Personalen 31.12.2015	26

Presidentens översikt

Timo Esko

I diskussionen om reformen av rättsväsendet har man betonat att arbetsfördelningen mellan tingsrätterna och hovrätterna borde vara klarare. Tyngdpunkten i den rättsliga avgörandeverksamheten bör ligga på tingsrätterna. Hovrätterna bör uppta endast sådana ärenden till fullskalig prövning där det framkommer frågor som är av betydelse för rättsskyddet. Systemet med tillstånd till fortsatt handläggning, vars tillämpningsområde utvidgades avsevärt hösten 2015, är ett klart tecken på strävan att främja denna utveckling.

En med tanke på högsta domstolens uppdrag central förändring inträffade redan när systemet med besvärstillstånd infördes den 1 januari 1980. Högsta domstolen blev en prejudikatsdomstol. Det har rått enighet om att förändringen var lyckad och nödvändig. Den högsta rättsinstansen grundläggande uppgift kommer även i fortsättningen att vara att styra rättstolkningen samt förenhetliga och utveckla rättskipningen.

Förändringar i tingsrätternas och hovrätternas verksamhet påverkar också högsta domstolen. Exempelvis den långvariga nedgången i antalet mål och ärenden vid hovrätterna har avspeglat sig i högsta domstolen. År 2015 inkom sammanlagt 2 456 mål och ärenden till högsta domstolen, vilket är en minskning på cirka sex procent jämfört med året innan. Ansökningarna om besvärstillstånd utgjorde 2 167 av det totala antalet mål och ärenden, vilket också innebär en minskning av ungefär sex procent jämfört med året innan.

Till skillnad från 1990-talets första hälft, då den ekonomiska depressionen syntes även i högsta domstolen i form av en hög topp i antalet mål och ärenden, har den nuvarande långvariga recessionen inte lett till någon ökning av antalet mål och ärenden.

I högsta domstolen har vi noga följt med hur det system med tillstånd till fortsatt handläggning som införts i hovrätterna har påverkat besvärstillståndsärendena. Överklagandet av sådana ärenden där tillstånd till fortsatt handläggning inte beviljats har legat på hög nivå i flera års tid. Det har dock inte funnits något nämnvärt behov av nya tillämpningsanvisningar angående grunderna för tillstånd till fortsatt handläggning. År 2015 var antalet ärenden som gällde tillstånd till fortsatt handläggning 201, och deras andel av alla besvärstillståndsärenden var något över nio procent. Siffran är fortfarande för stor. Hittills har systemet inte uppfyllt de krav som ställts på det med avseende på högsta domstolens ärendevolym och ärendestruktur.

Ovannämnda utvidgade system med tillstånd till fortsatt handläggning kan visa sig problematiskt för högsta domstolen, om hovrätterna inte fäster tillräcklig uppmärksamhet vid en eventuell prejudikatsgrund i sin tillståndsprövning. Risken är att tillstånd till fortsatt handläggning inte beviljas fast ett fall innehåller stoff till ett prejudikat om tingsrättens domslut i övrigt verkar korrekt.

Största delen av ansökningarna om besvärstillstånd har gällt avgöranden i tvistemål, och till dem har räknats även avgöranden i försäkringstvister och jordrättsmål. Ansökningarna som gällt brottmål har utgjort 47 procent av alla ansökningar om besvärstillstånd.

Antalet mål och ärenden vid högsta domstolen har minskat, men svårighetsgraden har ökat. Vid årsskiftet 2014–2015 var sammanlagt fem ärenden föremål för plenumhandläggning. År 2015 var den genomsnittliga handläggningstiden för alla mål och ärenden 6,9 månader och den genomsnittliga handläggningstiden för avgöranden i sak 23 månader. Av avgörandena i sak kunde 46 meddelas först efter mer än två år.

En orsak till de förlängda handläggningstiderna var pensioneringar och den nedgång i domararbetskraften som hänförde sig till presidentens övergång till ett annat uppdrag under verksamhetsåret. De olika siffror som beskriver verksamheten berättar emellertid att det i högsta domstolen även finns ett mera allmänt behov av att hitta metoder att effektivisera handläggningen av mål och ärenden och förkorta handläggningstiderna.

Dessa metoder kan för det första basera sig på att arbetsrutinerna granskas kritiskt och vid behov ändras för att effektivisera arbetat. Även informationsteknikens utveckling kan erbjuda verktyg för att förbättra arbetsmetoderna. I högsta domstolen pågår fortlöpande utvecklingsarbete på denna grund.

Alla beslut om nödvändiga förändringar ligger dock inte enbart i högsta domstolens händer. Tyngdpunkten i högsta domstolens arbete ligger på prövning och avgörande av ärendet efter besvärstillståndet. En kraftigare koncentration av de tillbudsstående resurserna till detta arbete förutsätter att vissa bestämmelser om högsta domstolens behöriga sammansättningar ändras. Högsta domstolen har uppmärksammat denna fråga i sina utlåtanden till justitieministeriet.

Det är både nödvändigt och möjligt att förbättra den funktionella effektiviteten genom att modernisera bestämmelserna om sammansättningar. Samtidigt måste man emellertid se till att förenklingssträvandena inte äventyrar parternas rättsskydd.

Skribenten är president för högsta domstolen och har tillträtt sin tjänst 1.1.2016.

Avskedsfunderingar

Pauliine Koskelo

Jag har haft glädjen och äran att tjäna högsta domstolen i mer än femton år, därav de tio senaste åren som president. Följande översikt innehåller några personliga funderingar när jag nu lämnat det nationella rättsväsendet för en tjänst som europadomare.

Högsta domstolens uppgift och verksamhet som prejudikatsdomstol är numera väletablerad. Denna roll accentueras i dagens rättsliga och samhällsliga förhållanden, där domstolarna ofta är tvungna att avgöra nya och komplicerade juridiska frågor. Därför blir det allt viktigare att den högsta domstolens verksamhet är organiserad uttryckligen med rollen som prejudikatinstans för ögonen. Ett heltäckande system med besvärstillstånd samt tillståndsprövning och beredning av tillståndsbeslutet som sker separat från prövningen och beredningen av avgörandet i sak utgör hörnstenar, liksom ett grundligt och genuint kollegialt arbete när prejudikaten dryftas och utarbetas. I högsta domstolen finns en god grund för prejudikatsarbetet, som sig bör.

Knapphändiga motiveringar utgjorde tidigare ett problem inom finländsk rättskipning, inklusive högsta domstolens beslutsverksamhet. I detta avseende har det inträffat en stor förändring, till och med så det numera klagas över att det är för mycket motivering och avgörandena är för långa. En central utmaning ligger i att finslipa motiveringen så att man säger tillräckligt men inte för mycket. Min iakttagelse är dock att problem och missförstånd oftast beror på att man inte har sagt tillräckligt, med andra ord inte har förklarat den juridiska eller faktiska bakgrunden till avgörandet tillräckligt. Dessutom är det principiellt viktigt att domstolarnas avgöranden framför allt i prejudikatfrågor är öppet avvägda och motiverade. Exempelvis det för Europadomstolen typiska, tämligen axiomatiska motiveringssättet av meddelandekaraktär är enligt min åsikt ingen önskvärd förebild i detta avseende.

Trots att de grundläggande förutsättningarna för prejudikatsarbetet är i ordning för högsta domstolens del, finns det utrymme för förbättringar. Särskilt två saker har varit iögonfallande från år till år.

För det första kommer det alltför många ansökningar om besvärstillstånd med hänsyn till deras kvalitet. Systemet med besvärstillstånd har funnits i mer än 35 år, så det är inte fråga om något övergångsproblem. Jag har under årens lopp märkt att antalet onödiga och dåliga ansökningar om besvärstillstånd är en negativ överraskning för alla som börjar arbeta vid HD. Det vore hög tid att nå därhän att ansökningarna om besvärstillstånd genomgående är både bättre övervägda och bättre motiverade. Ingen borde ansöka om besvärstillstånd utan en grundligt analyserad orsak och utan verklig satsning på argumentationen för grunderna. För en jurist med rollen som expert ingår det i yrkesskickligheten och det professionella ansvaret att kunna förklara för huvudmannen när det finns verkliga grunder för att ansöka om och erhålla besvärstillstånd, och när så inte är fallet.

Detta är också förknippat med ett annat problem. Det är inte bara så att alltför många ansökningar om besvärstillstånd är klart grundlösa, utan också i sådana frågor där man kan se att det finns en grund för besvärstillstånd är ansökningarnas och svarens undermåliga nivå ofta till stor nackdel vid handläggningen av ärendet. Framför allt den juridiska argumentationen och analysen av rättskällor, som borde stå i centrum i prejudikatsärenden, är ofta anspråkslös. I praktiken är det inte ovanligt att man blir tvungen att meddela prejudikat även i sådana ärenden där de skrivelser som parterna producerat är innehållsmässigt och kvalitativt undermåliga. Prejudikat meddelas, men det är sällan man kan säga att de är resultat av en

med tanke på parternas delaktighet bra process. Det juridiska prejudikatsarbetet är till stor del och utpräglat högsta domstolens interna arbete. Vi borde nå därhän att parternas insats är större och parternas argumentation och dialog ligger på en innehållsmässigt och kvalitetsmässigt bättre nivå. Detta vore en bra och viktig utvecklingstrend med tanke på rättskulturen.

Även med tanke på de knappa resurserna vore den bästa situationen att endast sådana ansökningar om besvärstillstånd skulle komma till högsta domstolen vars innehåll är sådant att de förtjänar att prövas av minst två ledamöter. Så länge som detta inte är fallet är det nästbästa alternativet att ändra bestämmelserna om avgörande sammansättningar så att man inte behöver slösa resurserna på klart grundlösa ansökningar om besvärstillstånd när de behövs för handläggningen av mer krävande besvärssärenden. Om man inte får verkligheten att motsvara reglerna om arbetsätt, är det bättre att ändra reglerna om arbetsätt i överensstämmelse med verkligheten genom att ändra lagstiftningen så att det blir möjligt att avgöra besvärstillstånd i en sammansättning med en ledamot.

Förändringen i den rättsliga omvärlden, särskilt de grundläggande och mänskliga rättigheternas samt unionsrättens accentuerade betydelse och omfattande inverkan, har präglat högsta domstolens beslutsverksamhet från år till år. Såväl unionsrätten som Europakonventionssystemet och deras funktionsduglighet bygger i praktiken uttryckligen på att man på nationell nivå behärskar tillämpningen av de krav som följer av dessa övernationella rättskällor. Det är naturligt att den högsta rättsinstansen och dess beslutsverksamhet har en särskild styrande roll som den mekanism som förmedlar den övernationella rätten till den nationella rättskipningen. Detta gäller särskilt tillägnet och hanteringen av förändringar i rättsläget.

Det räcker emellertid inte med att den högsta rättsinstansen ansvarar för tillämpningen av den övernationella rätten. Eftersom både unionsrätten och konventionssystemet numera är en väletablerad del av rättsordningen har det blivit allt viktigare att även de lägre rättsinstanserna har tillräckligt med skicklighet och beredskap för att i sin rättskipning beakta den gällande rättskällegrundern i dess helhet, inklusive den övernationella rätten. Detta är speciellt viktigt när sammanhanget är sådant att de lägre rättsinstansernas roll för att trygga korrekt handläggning av ärendet accentueras.

Exempelvis vid övervakningen av att procedurkraven på förundersökningsskedet i brottsmål uppfylls kan det uppstå allvarliga problem och dröjsmål med tanke på parterna och skipandet av rättvisa, om det i alltför hög grad överläts åt den högsta rättsinstansen att garantera att praxisen är ajour. Sådana missförhållanden har under årens lopp förekommit i fråga om bland annat tillgodoseende av rätten till motförhör, skydd mot självkriminalisering och tryggnad av rätten till rättsbiträde, då tillämpningen av praxis enligt människorättskraven har varit beroende av att den förmedlats via högsta domstolens rättspraxis. Exempelvis för att garantera brottsmisstänkta skydd mot självkriminalisering har Europadomstolen 2008 skärpt kravet på att man ska ha tillgång till ett biträde från och med den inledande förundersökningen (Salduz). Högsta domstolen kom med ett prejudikat genast när det var möjligt, men då skrev vi redan 2012. Vaksamhet, kunskap och aktivitet för att hålla sig ajour krävs i alla rättsinstanser. Även detta är en del av en mogen rättskultur. Utveckling av rättskipningspersonalens utbildning är av stor betydelse i bland annat detta avseende för att parternas rättigheter ska tillgodoses utan omotiverat utdragna handläggningsfaser och handläggningskedjor.

Ett färskt exempel på liknande problem från unionsrättens område är fordringsmål som gäller konsumentfordringar. EU-domstolens etablerade rättspraxis förutsätter att oskäligheten hos de avtalsvillkor som ligger till grund för fordringsanspråket upptas till prövning på tjänstens vägnar oberoende

av om konsumenten har förstått att åberopa saken eller över huvud ens bemött fordringsägarens talan. Av avgörandet HD 2015:60 framgår att de lägre domstolarna inte hade fäst den minsta uppmärksamhet vid detta. Uppenbarligen rör det sig inte om ett enskilt fall, utan det är fråga om ett större systemproblem framför allt vid handläggningen av summariska fordringsmål. Problemetets kärna har varit gäldenärernas underlåtenhet att reagera, och det har samtidigt lett till att frågan inte har kommit till prövning via överklagande förrän årtal efter det att man på nationell borde ha börjat tillämpa den tolkningspraxis som gäller unionsrätten.

Av den samtidigt aktuella rapporten om utvecklingsprojektet för organisering av handläggningen av summariska ärenden framgick att det inte heller i det sammanhanget hade fästs uppmärksamhet vid detta unionsrättsliga krav (frågan har tagits upp i HD:s yttrande 25.2.2015). Så har varit fallet trots att saken bevisligen varit känd inom justitieförvaltningen när projektet inleddes. Till och med utvecklingsprojekt på systemnivå har således beretts utan att man beaktat rättsliga minimikrav. I bakgrunden har kanske funnits ovillighet att tro och acceptera att unionsrätten har konsekvenser även för civilprocessens kärna.

De senaste åren har högsta domstolen allt oftare fått i uppdrag att avgöra rättsliga tolkningsfrågor i situationer där samma frågeställning förekommer i ett stort antal ärenden som pågår i olika rättsinstanser. Ovannämnda avgörande HD 2015:60 som gäller konsumentfordringar är ett exempel, men liknande konstellationer har förekommit i flera andra sammanhang, på såväl civil- som straffprocessens område. Ett annat exempel från 2015 är avgörandet 2015:31 som gällde ordnande av intressebevakningstjänster och från året innan fallet 2014:73 som gällde förverkande av vinning som erhållits i samband med en så kallade pyramidbluff.

När ett stort antal pågående ärenden är beroende av hur samma rättsliga tolkningsfråga avgörs och väntar på högsta domstolens prejudikatstyrning, är det speciellt viktigt att det rättsliga tolkningsavgörandet kan fås utan obefogat dröjsmål. Med detta för ögonen vore det bra att ha tillgång till ett tillräckligt heltäckande urval processuella verktyg. Jag har svårt att förstå varför justitieministeriet har förhållit sig avvisande till de förslag som redan för flera år sedan lagts fram om möjliggöra ett nationellt förfarande med förhandsavgörande, trots att ett sådant i vissa fall kunde vara till klar nytta särskilt för att påskynda och underlätta handläggningen av mål som är beroende av samma rättsliga tolkningsfråga.

En annan situation som blivit allt vanligare på senare år är att det medan rättegången fortfarande pågår i en lägre rättsinstans av rättssäkerhetsskäl och för att garantera en korrekt behandling är nödvändigt och viktigt att få en viss processuell tolkningsfråga avgjord och att separat överklagande behövs ("en process i processen"). Som exempel kan nämnas HD 2011:11 och HD 2011:109. Sådana situationer och behov kan uppkomma framför allt vid handläggningen av omfattande och svåra brottmål. Då kan man bli tvungen att avgöra svåra prejudikatfrågor enligt en mycket krävande tidtabell; exempelvis i fallet HD 2011:11 måste avgörandet meddelas på kort tid för inte rubba tidtabellen för huvudförhandlingen i hovrätten. Även på unionsrättsens område kan det komma fram tolkningsfrågor som förutsätter att förhandsavgörande begärs i frågor som är av synnerligen brådskande natur och där det således är nödvändigt att kunna agera enligt en strikt tidtabell för att redan ut även komplicerade juridiska problem.

Under de senaste åren har det oftare än förr förekommit behov av att handlägga rättskipningsfrågor i specialsammansättningar i högsta domstolen, dvs. förstärkt avdelning eller plenum. Det gemensamma draget för framför allt behovet av avgöranden i plenum har varit att man i rättskipningen har varit tvungen att ta ställning till svåra och mångfasetterade juridiska frågor, där bakgrunden har varit att den gällande lagstiftningen inte har varit ajour med tanke på de krav som följer av tolkningen av

människorättsförpliktelserna. Det verkar allt oftare som att de statsorgan som ansvarar för lagstiftningen inte har tillräckliga förutsättningar eller beredskap att åtgärda de korrigeringsbehov som framkommer, varvid följden är att domstolarna blir tvungna att brottas med problem som hör till lagstiftarens ansvarsområde.

Motsvarande drag förekommer inte bara på nationell utan också på europeisk nivå. Ett färskt exempel är EU-domstolens avgörande i de sammanslagna målen C-404/15 och C-659/15 PPU Aryanosi och Caldararu, där domstolen på grund av grundrättighetskraven ändrade på rambeslutet om en europeisk arresteringsorder genom att ange en mängd nya procedurbestämmelser för särskilda tillämpningssituationer, där de bakomliggande problemen inte var på något sätt är nya men unionens lagstiftare hade underlåtit att åtgärda dem. Då en rättsakt inte motsvarar de reella förhållandena eller väsentliga grundrättighetskrav är behovet av korrigeringar oundvikligt. Det faktum att EU-domstolen är tvingad och villig att åta sig den roll som egentligen tillkommer lagstiftaren betyder ändå inte att en liknande snedvridning av den statliga uppgiftsfördelningen skulle vara en godtagbar eller rekommendabel utveckling på nationell nivå. Det är ett grundläggande behov med tanke på statsförfattningen att det politiska systemet behåller sin funktionsförmåga, liksom att rättsväsendet förmår sköta den roll som tillkommer det.

Såväl den allmänna och accentuerade kravnivån på prejudikatsarbetet som specialsituationer och specialbehov liknande de ovannämnda framhäver tillsammans och för sig vikten av att högsta domstolens intellektuella resurser i så hög grad som möjligt koncentreras på prejudikatsarbetet och på att förkorta handläggningstiderna. Vi har inte råd att slösa resurserna på grundlösa ansökningar om besvärstillstånd eller extraordinärt ändringssökande.

Det finns mycket bra inom det finländska rättsväsendet och det har skett stora framsteg. Ändå finns det fortfarande många utvecklingsbehov. Jag hoppas att det ska finnas gemensam vilja och energi att svara på dem.

Jag är tacksam för de år som jag har fått arbeta i högsta domstolen. Det har varit särskilt givande att få arbeta tillsammans med bra kolleger som samvetsgrant engagerat sig i det krävande arbetet. Det har varit en glädje att se hur begåvade och vetgiriga föredragande har utvecklats till skickliga domare i rättsväsendets tjänst. Kanslipersonalen har varit fantastisk och dess arbete och strålande attityd är ytterst värdefull för husets verksamhet och arbetsgemenskapen, i vardag och fest. God fortsättning!

Skribenten är domare i Europeiska människorättsdomstolen och har fungerat som president för högsta domstolen 2006–2015.

Domstolarnas prövningsplikt i konsumentmål – unionsrättens krav

Marjut Jokela

Högsta domstolen har sedan år 2000 regelbundet ordnat diskussions- och utbildningstillfällen med tingsrätterna, hovrätterna, åklagarna och advokaterna. År 2015 var det tingsrätternas tur. Deltagarantalet var rekordartat stort. På Högsta domstolens kvällsmottagning var stämningen också ordagrant tät och varm.

Föreliggande text är en förkortad version av en presentation under eftermiddagen som hörde till processtemat. Ämnet blev aktuellt när Högsta domstolen något tidigare hade meddelat sitt prejudikat HD 2015:60 som gällde konsumentskyddet och på sommaren hade begärt ett förhandsavgörande av Europeiska unionens domstol. Begäran om förhandsavgörande fick visserligen aldrig något svar, eftersom det företag som hade överklagat gick i konkurs och drog tillbaka sin ansökan.

Varför så här sent?

I avgörandet HD 2015:60 tog Högsta domstolen första gången ställning till hur domstolen enligt unionsrätten ska pröva standardavtalsvilkors skälighet i konsumentmål. Det var också första gången som domstolen behandlade de anmärkningsvärt stränga påföljder – i regel att villkoret är ogiltigt – som drabbar näringsidkaren, om ett standardavtalsvillkor anses vara oskäligt på det sätt som avses i direktivet om avtalsvillkor (93/13/EEG).

I EU-domstolens rättspraxis finns det dock avgöranden ända sedan början av 2000-talet. Avgörandena är talrika och gäller de mest olika slags avtalsvillkor och för oss okända processformer. Men det finns även avgöranden som gäller alldeles vanliga konsumentkrediter, kreditkostnader och dröjsmålsåtgärder.

Att saken kommer upp så sent avslöjar hur begränsade HD:s kontrollmöjligheter är. Om man inte i tingsrätterna ingriper mot betalningskrav, kan det inte heller uppkomma några prejudikat. Också nu fick HD endast behandla målets svans, dvs. den dröjsmålsränta som tingsrätten hade förkastat. Det är klart att inkassoföretagen inte är särskilt ivriga att föra mål till HD, om det kan leda till tråkiga prejudikat för dem. Över lag är det så att prejudicerande rättspraxis uppkommer betydligt långsammare i tvistemål än i brottmål.

Möjligheterna att vid domstol ingripa mot oskäliga villkor har undgått såväl advokaterna som myndigheterna. I Finland har det förts en livlig debatt om bl.a. snabbån och de oskäliga kostnader som bärs upp för dem. Man har krävt och även fått ny lagstiftning. Ingenstans har man fäst uppmärksamhet vid att det redan finns ett effektivt redskap, om man bara ville tillgripa det. Visserligen måste det medges att domstolarna traditionellt har förhållit sig mycket kyligt till påståenden om oskälighet.

Det torde inte finnas några planer på att se över bestämmelserna om rättegång. Enligt justitie- och arbetsminister Lindström har HD:s avgöranden dock den effekten att summariska indrivningsmål inte kommer att överföras från domstolarna till utskottsväsendet.

Konsumentskydd och processrätt i unionsrätten

Konsumentskyddet hör till unionens ursprungliga agenda och dess ställning syns på grundfördragsnivå. Konsumentskyddet är en del av inre marknadspolitiken, som ger förutsättningar för gränsöverskridande

handel och konkurrens. Konsumentskyddsdirektiv har tillkommit i accelererande takt och tillämpningsområdet för dem blir allt större. Den inhemska konsumentskyddslagstiftningen består i dag huvudsakligen av direktivgenomförande.

Processrätten har haft en annan ställning. Medlemsstaterna har förhållit sig avogt till försöken att harmonisera domstolsförfarandena. En rätt ny och åtminstone i Finland uppenbart sällan tillämpad reglering gäller gränsöverskridande indrivningsärenden. Dessutom finns det enskilda bestämmelser bl.a. om bevisbördan.

I direktivet om avtalsvillkor finns inte något som ens på långt håll skulle tyda på en harmonisering av rättegångsförfarandena. EU-domstolen har utvecklat domstolarnas skyldigheter direkt utifrån direktivets mål. Avsikten är att på det viset korrigera den obalans mellan konsument och näringsidkare som råder inte endast när avtal ingås utan även i samband med tvister eller indrivning. Enligt en numera etablerad princip kan det konsumentskydd som garanteras i direktivet förverkligas enbart med aktiva åtgärder av någon utomstående. Denna utomstående aktör är de nationella domstolarna.

Det är skäl att understryka att EU-domstolens processuella riktlinjer angående konsumentskyddet inte kan generaliseras till att i vidare grad gälla unionsrätten. Domstolen har godtagit nationell processautonomi som utgångspunkt även i mål som bygger på unionsrätten. Den nationella prövningsrätten begränsas vanligen enbart av likvärdighets- och effektivitetsprinciperna, men i undantagsfall även av kravet på allmänt intresse. Den prövningsrätt som EU-domstolen har utvecklat i konsumentärenden kan ses som en särskild tillämpning av dessa allmänna principer – inte nödvändigtvis som ett undantag.

Som känt går EU-domstolen inte med på att hålla sig inom de ramar som rättsvetenskapen ställer. Av domstolens avgöranden i konsumentskyddsärenden kan man vid sidan av tolkningseffekten utläsa bl.a. unionsrättens företräde, allmänt intresse, rättsordningens grunder och slutligen även unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Skrivsättet i avgörandena påverkas även av hur den nationella domstolen har ställt frågan utifrån sitt eget system. För att anpassa vår egen rättskipning torde i allmänhet tolkningseffekten vara tillräcklig, åtminstone beträffande rättegångsförfarandet.

Merparten av EU-domstolens avgöranden angående konsumentskydd har gällt just direktivet om avtalsvillkor. Avgöranden om prövningsplikt har dock meddelats även när det gäller tillämpningsområdet för konsumentkreditdirektivet, konsumentköpsdirektivet och konsumenträttsdirektivet. Det är fortfarande oklart om domstolarna på tjänstens vägnar i lika stor omfattning ska pröva om alla konsumentskyddsdirektiv och deras olika slags bestämmelser har iakttagits.

Vad prövar domstolen och när börjar den göra det?

Avgörandet HD 2015:60 gäller en svarande konsuments passivitet i ett fordringsmål som gällde en konsumentkredit och således förutsättningarna att meddela tredskodom. Domstolens skyldighet att pröva standardvillkors skälighet begränsar sig dock inte till att enbart skydda en frånvarande konsument.

I belysning av EU-domstolens rättspraxis är det klart att konsumenten åtnjuter skydd av domstolen även i en egentlig rättegång och oberoende av om han eller hon har ställning som kärande eller som svarande. Skyddet faller inte heller bort, om konsumenten har skaffat ett oskickligt rättegångsbiträde eller ombud. Eftersom även besvärsinstansen har en likadan skyldighet, står vi inför en ny slags processkonstellation. Endast rättskraft förhindrar en prövning.

Bedömningen av vad som är ett oskäligt eller oklart standardvillkor kräver kännedom om konsumenträtt och även om EU-lagstiftningen. Via den materiella rätten öppnar sig också vägen till vad och hur domstolen ska pröva saken. Det är en krävande uppgift att bli varse ett nytt rättsläge och att se över praxis, vilket förutsätter bl.a. att kanslipersonalen ges vägledning på förhand och att enskilda svåra fall föreläggs en domare eller tingsnotarie.

I konsumentmål måste man på ett nytt sätt pröva när ett yrkande är uppenbart ogrundat på det sätt som avses i 12 kap. 13 § rättegångsbalken. Vid sidan av lagstridighet eller notorisk omöjlighet måste man bl.a. undersöka om yrkandet grundar sig på ett oskäligt villkor i standardavtalet. När det gäller villkoren måste man dessutom märka, att de s.k. väsentliga villkoren som villkoren om produktens pris och kvalitet, har en särskild ställning. Jag återkommer senare till denna fråga.

Prövningsplikten kan inte omintetgöras genom att borgenären i samband med ansökan låter bli att lämna in det standardavtal som yrkandet grundar sig på. Vid behov ska det krävas som komplettering och samtidigt ska borgenären kanske även annars höras med tanke på en eventuell oskälighetsbedömning.

I en rättegång där båda parterna är på plats torde prövningsplikten i praktiken inte medföra stora problem, förutsatt att domaren har sådan know-how som krävs för att kunna vara aktiv. Domarens uppgift är primärt att med hjälp av materiell processledning fästa konsumentens uppmärksamhet vid att ett villkor eventuellt är oskäligt. Konsumenten har inte någon invändningsplikt eller åberopsbörda. Inte heller preklusion eller förbudet mot att ändra talan gäller konsumenten – varken i tingsrätten eller i besvärsinstansen.

Vad är ett oskäligt villkor?

Enligt artikel 3 i avtalsvillkorsdirektivet ska ett standardavtalsvillkor anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten. Formuleringen är annorlunda än det sätt på vilket vi är vana vid att oskälighet uttrycks i vår lagstiftning, men någon betydelsefull innehållslig skillnad finns inte. Bedömningen ska ske i varje enskilt fall och den gäller avtalet i sin helhet. Inte heller den vägledande förteckning som finns som bilaga till direktivet är konstig trots att språket är svårt – den innehåller huvudsakligen bekanta villkor om typisk oskälighet.

Av EU-domstolens avgöranden får man inte särskilt mycket information om kriterierna för oskälighet, eftersom prövningen i det enskilda fallet ankommer på den nationella domstolen. När man läser avgörandena blir det dock klart att tröskeln för ingrepp är lägre i flera medlemsländer än hos oss.

Det finns ännu orsak att fästa uppmärksamhet vid två omständigheter som gäller avtalsvillkordirektivets tillämpningsområde. Direktivet gäller enbart villkor som har utarbetats i förväg och gäller standardvillkor angående konsumtionsnyttigheters kvalitet och pris endast om villkoren inte är klart och begripligt formulerade. Sådana begränsningar finns inte i 4 kap. 1 och 2 § konsumentskyddslagen.

I avgörandet HD 2015:60 tangerades frågan om man beträffande alla villkor i konsumentavtal borde införa en extensiv tillämpning av den prövningsplikt som EU-domstolen har uppställt med stöd av och inom ramen för avtalsvillkorsdirektivet. Svaret var nekande. I praktiken skulle det vara problematiskt att på tjänstens vägnar och enbart utifrån skriftlig dokumentation börja bedöma nyttigheternas kvalitet och rätta pris. När det gäller konsumentkrediter skulle det förstås vara tänkbart.

HD:s tolkning innebär naturligtvis inte att konsumentens processuella ställning skulle försvagas. När det gäller jämningsinvändningar tillämpas liksom förr en "lindrigare" påståendebörda. Till god processledning hör att domstolen klargör för konsumenterna deras rättsliga ställning. Frågan om villkoren angående kvalitet och pris på en produkt eller tjänst som en konsument har skaffat är skäliga ska prövas på samma sätt som förr, om konsumenten åberopar detta.

En annan viktig sak är påföljden för oskälighet. Inom direktivets tillämpningsområde är påföljden i regel att villkoret är ogiltigt och inte att det eller andra avtalsvillkor jämkas. Påföljden är således en sanktion och man försöker inte ens med den nå ny balans och ett skäligt slutresultat exempelvis genom att tillämpa en dispositiv bestämmelse, så som man hos oss traditionellt har tänkt. Avsikten är att på detta sätt försöka förhindra att oskäliga standardvillkor används och skydda även andra konsumenter. Också detta är något som domstolen på tjänstens vägnar ska lägga till grund för sitt avgörande.

Skribenten har fungerat som justitieråd vid högsta domstolen från 2008.

Kanslichefens översikt

Tommi Vuorialho

Omkostnadsanslaget och användningen av det

Ett anslag på 9,009 miljoner euro hade beviljats för högsta domstolens verksamhet 2015. De ekonomiska förutsättningarna för att organisera verksamheten var likadana som de föregående två åren, då anslaget också har legat kring nio miljoner euro.

Högsta domstolen använde cirka 8,935 miljoner euro av det erhållna anslaget. De faktiska omkostnaderna underskred således anslaget med cirka 74 000 euro, en besparing som överförs till anslaget och som vid behov kan användas som "buffert" för att komplettera kommande års anslag. Underskridningen av anslaget berodde bland annat på att antalet årsverken under verksamhetsåret var 2,3 färre än 2014 och 1,3 färre än vad som planerats och budgeterats för 2015.

I sådana sakkunnigorganisationer som domstolarna är personalen den viktigaste resursen och oundgänglig för verksamheten och samtidigt den största enskilda kostnadsfaktorn. Sålunda utgjorde lönekostnaderna jämte bikostnader 73,9 procent av högsta domstolens samtliga omkostnader 2015. Hyran till Senatfastigheter för byggnaderna på Norra Esplanaden och Helenegatan var den näst största (15,5 %) och datateknikutgifterna den tredje största utgiftsposten (2,5 %).

Personalen och de förändringar som inträffat i den

Under verksamhetsåret inträffade betydande förändringar i högsta domstolens personal.

President Pauliine Koskelo utsågs den 21 april till domare i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Eftersom hennes mandatperiod i Strasbourg skulle börja vid ingången av 2016, måste en ny president utses för högsta domstolen. Republikens president utnämnde den 20 november 2015 justitie doktor Timo Esko till president för högsta domstolen. Till utgången av året var han president för Åbo hovrätt.

Av högsta domstolens ledamöter gick justitierådet Pasi Aarnio i pension den 1 maj 2015 och justitierådet Kati Hidén den 1 augusti 2015. Bägge hade tjänstgjort i domstolar i flera årtionden som domare och föredragande och Hidén hade arbetat hos högsta domstolen i över 40 år utan avbrott. Till nya ledamöter utsågs från och med den 1 september 2015 hovrättsrådet, justitie licentiat Tuomo Antila och från och med den 1 januari 2016 domaren i Europadomstolen, justitie doktor Päivi Hirvelä.

Även högsta domstolens kanslichef byttes ut då Sinikka Tuomi som skött uppdraget i mer än tio år gick i pension och undertecknad utsågs till tjänsten från och med den 1 oktober 2015.

Den tämligen stora omsättningen inom högsta domstolens föredragandekår fortgick 2015. Åtta föredragande, dvs. nästan en tredjedel, gick i pension eller övergick till andra uppgifter, och i stället anställdes sju nya referendarieråd och justitiesekreterare för viss tid. Omsättningen har redan i flera års tid hänfört sig framfört allt till den tilltagande generationsväxlingen inom domstolsväsendet när de stora

åldersklasserna går i pension och till karriärrotationen. De som lämnade föredragandearbetet fortsatte till största delen i tjänst hos olika domstolar. Omsättningen inom föredragandekåren har medfört ett fortlöpande rekryteringsbehov. Karriärrotationens positiva sida är å andra sidan att högsta domstolens föredragandesystem kan på ett betydande sätt stöda begåvade jurister som vill bli domare.

Högsta domstolens ledamöter stod för 18,2 årsverken under verksamhetsåret. Ledamotsunderskottet i förhållande till det normala 19 berodde på några månaders avsiktliga dröjsmål med att tillsätta vakanta tjänster.

För föredragandena blev antalet årsverken knappt 27 och för kanslipersonalens del cirka 28.

Hos högsta domstolen arbetade sålunda i medeltal 73 anställda. En förteckning över personalen vid utgången av verksamhetsåret den 31 december 2015 finns i slutet av årsberättelsen.

Antalet mål och ärenden samt handläggningstiderna för rättskipningen

År 2015 inkom sammanlagt 2 456 ärenden till högsta domstolen, vilket var sex procent mindre än året innan. Framför allt minskade antalet tvistemål. Under 2010-talet har antalet ärenden ändå hållit sig på ungefär samma nivå (2010–2014 ca 2 550 – 2 700 inkommande ärenden per år), och utifrån det antal ärenden som inkommit i början 2016 kan man gissa att antalet inkomna ärenden kommer att hålla sig över 2 500 på årsnivå.

Antalsmässigt stod ansökningarna om besvärstillstånd för största delen av de ärenden som behandlades vid högsta domstolen och det inkom 2 167 sådana ansökningar. Knappt hälften (47,3 %) gällde brottmål. Av ansökningarna om besvärstillstånd i tvistemål gällde 189, dvs. var sjätte, försäkringsdomstolens avgöranden och tio marknadsdomstolens avgöranden i immaterial- och marknadsrättsliga ärenden. För första gången på 2010-talet var antalet ansökningar om besvärstillstånd i jordrättsärenden under hundra.

Högsta domstolen beviljade besvärstillstånd i 101 fall, vilket är 4,7 procent av alla ansökningar om besvärstillstånd. Antalet besvärstillstånd underskred klart tidigare års nivå, eftersom 2010–2014 hade i medeltal 141 besvärstillstånd beviljats per år. År 2016 har emellertid besvärstillstånd beviljats i 65 ärenden redan vid utgången av april, så utfallet 2015 tyder inte i sig på någon förändring i högsta domstolens avgörandepraxis. Enligt min uppfattning är det däremot fråga om att i rätt många besvärstillståndsärenden har beslutet om beviljande av besvärstillstånd av olika orsaker skjutits fram från slutet av 2015 till 2016.

Under verksamhetsåret avgjordes 2 378 ärenden. Det publicerades 105 prejudikat, dvs. ungefär lika många som medeltalet för tidigare år.

Av de avgjorda ärendena var 1 198 civilmål och 915 brottmål. 210 ansökningsärenden inleddes – till största delen ansökningar om extraordinärt ändringssökande – och 247 sådana ärenden avgjordes. Det gavs 18 yttranden i anslutning till nådeansökningar.

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärenden var 6,9 månader, dvs. något längre än tidigare år.

De ansökningar om besvärstillstånd som fick avslag avgjordes på i medeltal 5,2 månader. I detta avseende var skillnaden mellan ärendekategorierna inte stor; för brottmål var den genomsnittliga handläggningstiden 4,3 månader och för tvistemål 5,8 månader.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningsärenden var cirka 12 månader 2015.

I de fall där besvärstillstånd beviljades och saken alltså prövades även på grundval av besvären var den totala handläggningstiden i medeltal 23 månader. I brottmål var tiden i medeltal cirka 22 månader och i tvistemål cirka 24 månader. De genomsnittliga handläggningstiderna för besvärärenden har förlängts de senaste åren (jfr 20 mån. 2013 och 21 mån. 2014).

Samhällets komplexitet och snabba utveckling har också påverkat innehållet i de frågor som dyker upp i högsta domstolen, och de problem som ska avgöras har allt oftare anknytning till tillämpningen av Europakonventionen och EU-rätten samt grundlagens inverkan på rättskipningen. Denna utveckling har ökat svårighetsgraden hos besvärärenden som ska avgöras i högsta domstolen och delvis också hos ansökningarna om extraordinärt ändringssökande och det arbete som krävs för att avgöra ärendena. Å andra sidan kommer allt oftare pilotärenden för avgörande, där prejudikatstyrning behövs inte med tanke på framtida fall utan också för att avgöra ett stort antal ärenden som redan pågår i lägre domstolar. År 2015 avgjorde högsta domstolen till exempel frågor om intressebevakningstjänster och indrivning av konsumentkrediter, där hundratals pågående mål i lägre instanser väntade på prejudikat. Hösten 2015 bereddes prejudikat också i förhandsfrågor i anslutning till konkurrensrättslig skadeståndstalan (de s.k. virkeskartellmålen). Snabbt avgörande av sådana pilotärenden har oundvikligen en fördröjande inverkan på handläggningen av och tidtabellerna för andra ärenden.

Högsta domstolen har erkänt problemen med långa handläggningstider för besvärärenden och med tillgängliga interna metoder försökt utveckla och effektivisera sin rättskipningsprocess i de olika faserna samt satsa på att besvärärendena ska avancera och avgöras även med avseende på planeringen och uppföljningen av arbetet.

Övrig verksamhet

Högsta domstolen har 2015 gett tio utlåtanden om landskapslagar som antagits av Ålands lagting samt fem andra utlåtanden om propositioner i olika beredningsfaser. De viktigaste frågorna som utlåtandena berörde var domstolslagprojektet, domstolarnas centralförvaltning, den organisatoriska sammanslagningen av de högsta domstolarna samt handläggningen av summariska tvistemål.

Högsta domstolens tjänstemän har på traditionellt sätt deltagit som ordförande eller medlemmar i arbetet i flera arbetsgrupper och kommittéer utanför ämbetsverket. Det är skäl att särskilt lyfta fram AIPA-projektet, där högsta domstolen har varit mycket aktiv under beredningen. Tjänstemän från såväl rättskipnings- som förvaltningssidan har arbetat deltid eller vid sidan av sin tjänst i AIPA:s ledningsgrupp, projektkontor och i flera arbetsgrupper under projektet. Dessutom har högsta domstolens egen AIPA-grupp med tio medlemmar planerat och utvecklat systemets funktioner och användargränssnitt under ett stort antal möten och workshoppar.

En förteckning över de grupper som besökt högsta domstolen finns i slutet av årsberättelsen. Förutom att agera värdar för dem ordnade högsta domstolen en tingsrättsdag i Marina Congress Center den 23 oktober 2015, i vilken deltog rekordmånga, över 350 rättskipare från 26 tingsrätter och högsta domstolen.

Skribenten är kanslichef för högsta domstolen och har tillträtt sin tjänst 1.10.2015.

Begäran om förhandsavgörande av Europeiska unionens domstol

Under verksamhetsåret framställde högsta domstolen en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen i ett ärende som gällde tolkning av begreppet kreditgivare.

Ändringssökande i HD var ett bolag som i flera EU-länder i stor omfattning hade marknadsfört små lån som de kallade peer-to-peer-lån till konsumenter. Bolaget framförde att det erbjöd sina kundmedlemmar ett system där medlemmarna kunde låna pengar till och från varandra. Enligt bolaget var det endast förmedlare av lånen mellan kunderna.

I det ärende som var anhängigt i HD hade en privatperson via Internet tagit ett snabblån på 600 euro hos bolaget och låtit bli att betala det. Bolaget hade väckt talan mot denna kund och krävt att han skulle betala tillbaka lånekapitalet jämte dröjsmåls- och övriga räntor samt kostnader. De räntor och kostnader för lånet som bolaget yrkade att låntagaren skulle åläggas betala motsvarade en effektiv ränta på 733,95 procent. Ärendet hade behandlats i lägre rättsinstanser utan att svaranden varit närvarande. Tingsrätten och hovrätten hade ansett att ett kreditförhållande de facto hade uppkommit mellan bolaget och kunden och att bolaget alltså var en sådan kreditgivare som avses i konsumentskyddslagen. De hade på eget initiativ avslagit bolagets ränte- och kostnadsyrkanden till den del de översteg det räntetak som föreskrivs för konsumentkrediter i konsumentskyddslagen.

I sin begäran om förhandsavgörande frågade HD EU-domstolen om korrekt tolkning av begreppet kreditgivare i konsumentkreditdirektivet. I direktivet och konsumentskyddslagen har samma kreditgivarbegrepp använts. Högsta domstolen var som sista besvärsinstans skyldig att begära förhandsavgörande om tolkningen av direktivet.

I domstolarna i Finland var samtidigt ett stort antal motsvarande indrivningsärenden anhängiga. Bolaget, som var ändringssökande, återtog emellertid sina besvär, och därför måste även begäran om förhandsavgörande återtas.

Högsta domstolen återtog sin begäran om förhandsavgörande (S2015/29) 16.10.2015.

Givna utlåtanden

Högsta domstolen gav år 2015 följande utlåtanden till justitieministeriet och till republikens president:

25.2. Utlåtande om utredningen angående utveckling av behandlingen av summariska tvistemål (Justitieministeriets publikation 52/2014) *(givet på finska)*

17.3. Utlåtande om två utredares bedömningspromemoria om reformering av domstolarnas centralförvaltning (justitieministeriets publikationsserie, Utredningar och anvisningar 2/2015) *(givet på finska)*

17.3. Utlåtande om utredningen av en arbetsgrupp vid justitieministeriet "Organisatorisk sammanslagning av de högsta domstolarna – Bedömning av fördelarna och nackdelarna" *(givet på finska)*

31.3. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 23.1.2015 om antagande av landskapslag om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag *(givet på svenska)*

9.4. Utlåtande om Ålandskommitténs 2013 delbetänkande *(givet på svenska)*

12.6. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 20.4.2015 om antagande av landskapslag om ändring av 1 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen och vissa landskapslagar i anknytning till den *(givet på svenska)*

12.6. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 20.4.2015 om antagande av 1) landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken och 2) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom den Europeiska unionen *(givet på svenska)*

25.8. Utlåtande om ett utkast till förordning angående behovet av domartjänster som förutsätter särskilda språkkunskaper *(givet på finska)*

26.8. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 29.4.2015 om antagande av landskapslag om tillämpning av rikslagen om stöd till produktion av el från förnybara energikällor *(givet på svenska)*

1.9. Utlåtande om ett utkast till regeringsproposition med förslag till "domstolslag och lagstiftning som har samband med den", vilket utarbetats i justitieministeriets fortsatta beredning av en domstolslag samt om betänkandet "Utveckling av utbildningssystem för domare" utarbetat av utbildningsgruppen inom samma projekt (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 38/2015) *(givet på finska)*

6.10. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 12.6.2015 om antagande av landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftning om elmarknaden samt fem landskapslagar med lagändringar i anknytning till denna *(givet på svenska)*

6.10. Utlåtande om Ålands lagtings beslut 12.6.2015 om antagande av landskapslag om åländsk hembygdsrätt och landskapslag om hembygdsrättsförfaranden (*givet på svenska*)

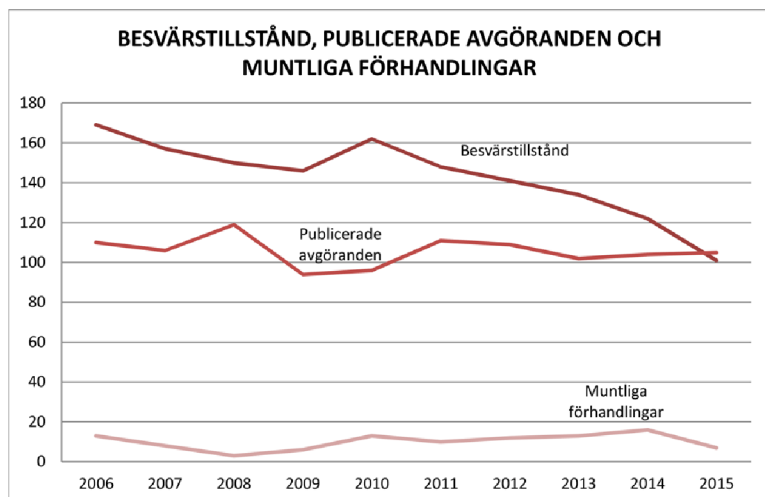
16.12. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 16.9.2015 om antagande av landskapslag om en kommunalt samordnad socialtjänst och vissa landskapslagar i anknytning till den (*givet på svenska*)

23.12. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 14.9.2015 om antagande av landskapslag om ändring av trafikbrottslagen för landskapet Åland och landskapslag om ändring av körkortslagen för Åland (*givet på svenska*)

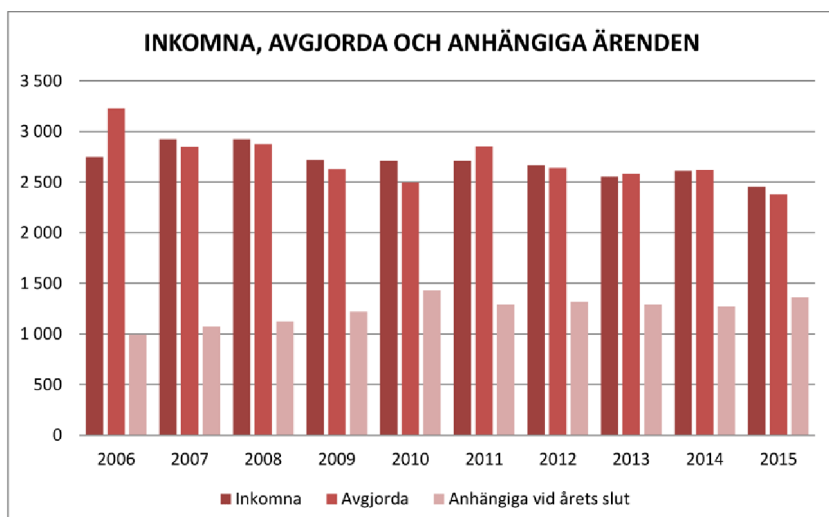
23.12. Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 16.9.2015 om antagande av landskapslag om finansiering av landsbygdsnärningar och vissa landskapslagar i anknytning till den (*givet på svenska*)

Statistik

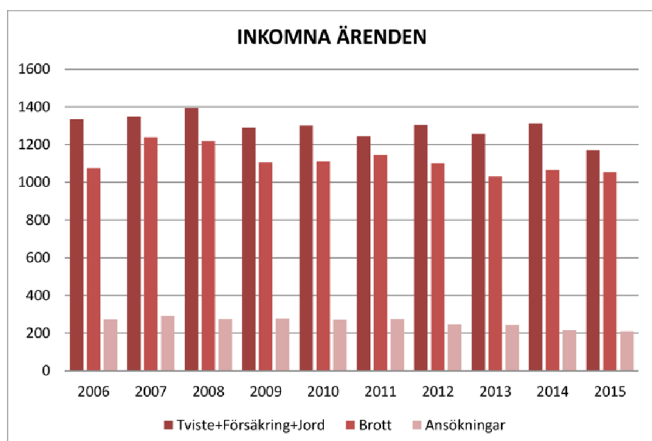
Av statistiken framgår de viktigaste numeriska uppgifterna som beskriver högsta domstolens verksamhet under de senaste tio åren. Den innehåller även information om behandlingstider och antal årsverken samt personalen.

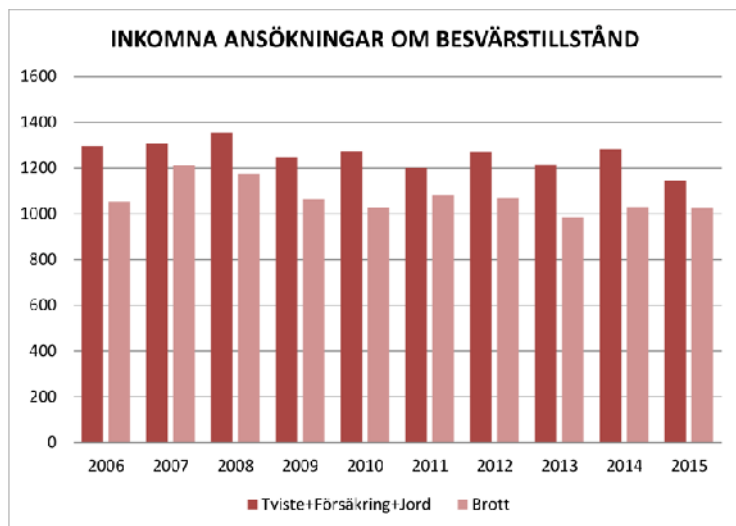
	Besvärstillstånd	Publicerade avgöranden	Muntliga förhandlingar
2006	169	110	13
2007	157	106	8
2008	150	119	3
2009	146	94	6
2010	162	96	13
2011	148	111	10
2012	141	109	12
2013	134	102	13
2014	122	104	16
2015	101	105	7

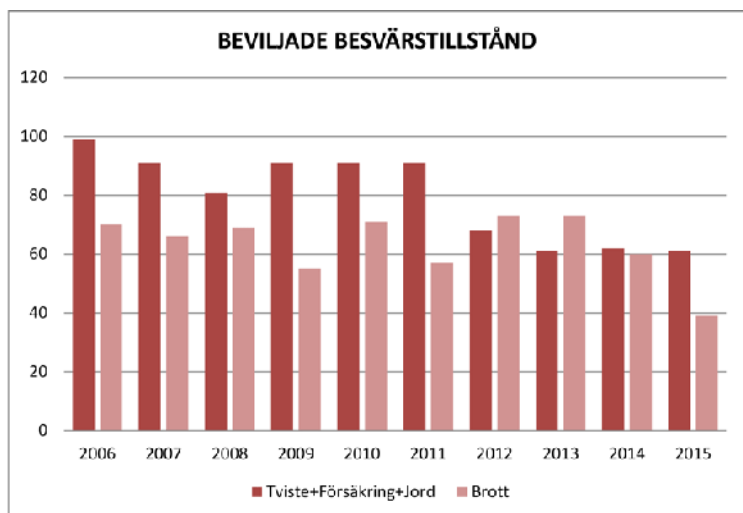
	Inkomna	Avgjorda	Anhängiga
2006	2 746	3 229	995
2007	2 923	2 848	1 075
2008	2 922	2 876	1 125
2009	2 721	2 629	1 220
2010	2 709	2 499	1 431
2011	2 709	2 854	1 289
2012	2 664	2 640	1 318
2013	2 553	2 582	1 289
2014	2 611	2 617	1 271
2015	2 456	2 378	1 364

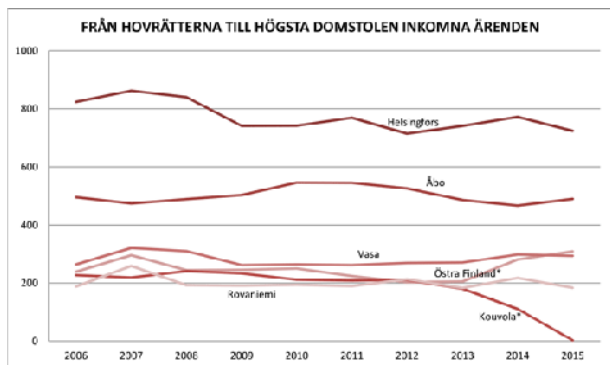
	Inkomna	Tviste	Försäkring	Jord	Brott	Totalt
2006	2746	1010	192	133	1075	273
2007	2923	1034	159	155	1240	292
2008	2921	985	257	152	1220	274
2009	2721	937	228	125	1106	278
2010	2709	985	182	134	1111	271
2011	2709	939	164	141	1146	274
2012	2664	960	215	129	1102	247
2013	2553	944	175	138	1031	244
2014	2611	1013	181	120	1065	216
2015	2456	884	192	94	1055	210

	Tviste	Försäkring	Jord	Brott
2006	1002	183	111	1054
2007	1027	156	123	1213
2008	978	249	125	1175
2009	931	219	97	1063
2010	982	173	118	1026
2011	931	154	116	1082
2012	955	206	110	1067
2013	938	170	108	985
2014	1003	172	105	1030
2015	881	189	73	1024

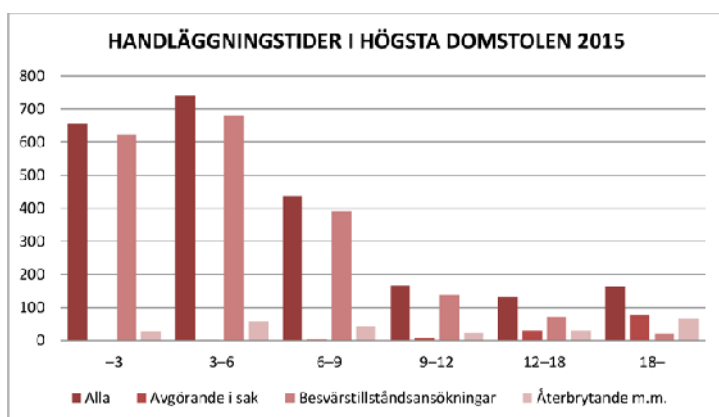

	Tviste	Försäkring	Jord	Brott
2006	83	7	9	70
2007	74	11	6	66
2008	65	9	7	69
2009	80	6	5	55
2010	63	24	4	71
2011	77	8	6	57
2012	48	14	6	73
2013	46	9	6	73
2014	56	4	2	60
2015	54	4	3	39

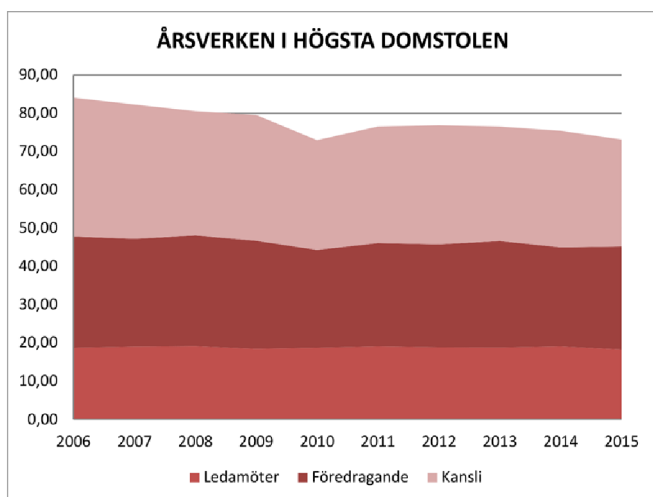

	Helsingfors	Östra Finland*	Kouvolle*	Rovaniemi	Åbo	Vasa	Totalt
2006	824	239	227	188	496	264	2238
2007	862	296	219	259	474	321	2431
2008	840	244	241	193	489	310	2317
2009	741	246	233	191	503	262	2176
2010	742	250	212	194	546	264	2208
2011	769	224	209	190	545	262	2199
2012	715	203	211	213	526	269	2137
2013	741	205	181	183	486	271	2067
2014	772	281	111	218	467	298	2147
2015	724	309	3	184	490	294	2004

*Kouvolle hovrätt sammanslogs med Östra Finlands hovrätt fr.o.m. 1.4.2014.

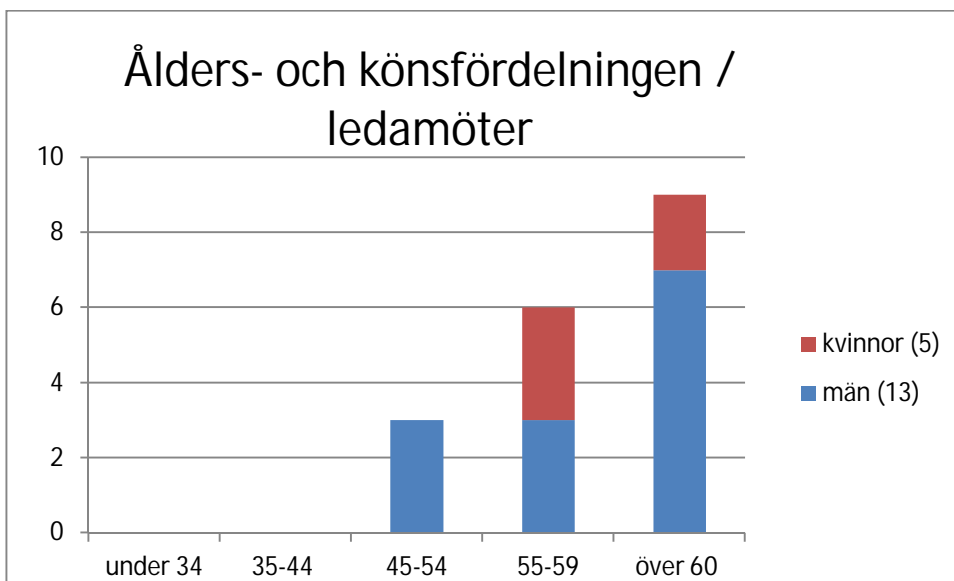
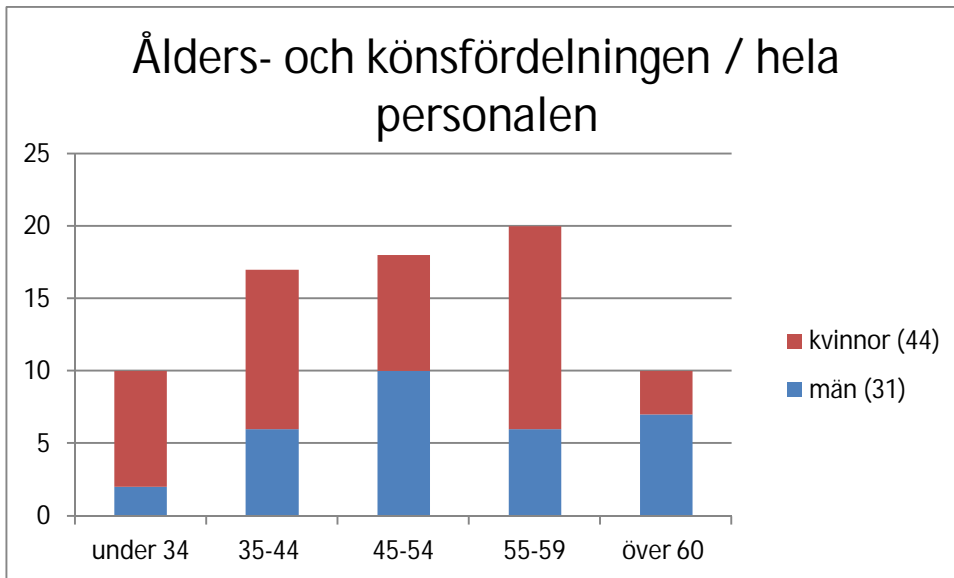

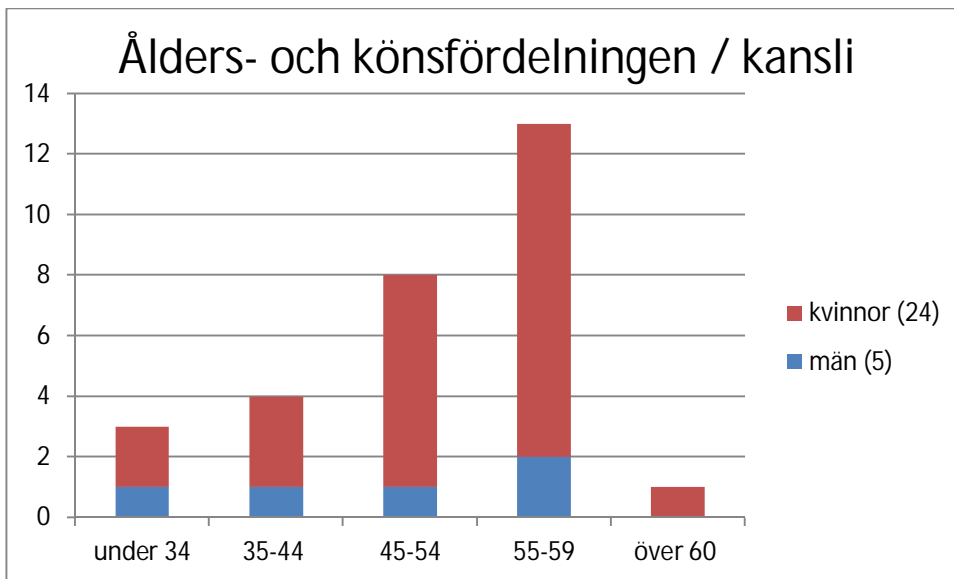
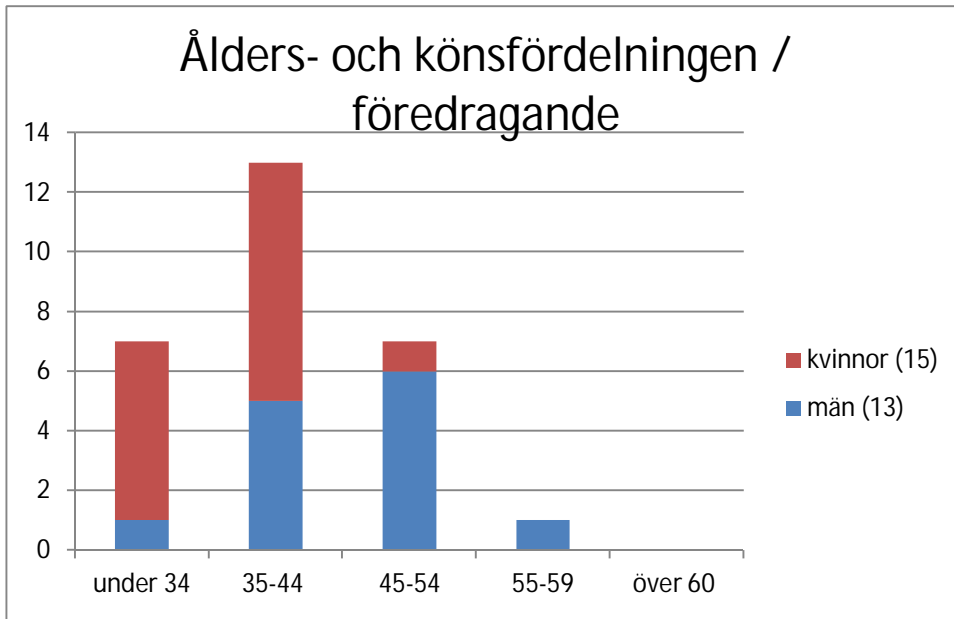
mån	Alla	Avgörande i sak	Besvärstillståndsansökningar	Återbrytande m.m.
-3	654	1	624	29
3-6	739	2	680	57
6-9	438	3	391	44
9-12	167	7	138	22
12-18	133	31	71	31
18-	163	76	20	67

	Ledamöter	Föredragande	Kansli	Totalt
2006	18,67	29,07	36,33	84,07
2007	18,92	28,22	35,14	82,28
2008	19,04	29,01	32,51	80,56
2009	18,41	28,22	32,9	79,53
2010	18,66	25,6	28,67	72,93
2011	18,98	27,04	30,49	76,51
2012	18,79	26,89	31,16	76,84
2013	18,75	27,85	29,94	76,54
2014	19	25,91	30,48	75,39
2015	18,24	26,92	27,94	73,1

Ålders- och könsfördelningen

Besök och evenemang

Gäster hos presidenten

- 11.9. Justitieminister Jari Lindström, kanslichef Tiina Astola, specialmedarbetare Arto Järvinen och regeringsråd Anne Hallavainio
- 12.10. Chefsdomaren för högsta domstolen i Nepal Mr Kalyan Shrestha med följe
- 4.11. Antti, Jyrki och Risto Vuorenrinne: överlämnandet av en finskspråkig lagbok tryckt år 1759 till HD

Andra gäster

- 23.1. Medlemmar från Kanta-Helsingin kansalliset seniorit ry
- 10.3. Studeranden i juridik från Helsingfors universitet under ledning av professor Heikki Halila
- 11.3. Studeranden i juridik från Työväen akatemia
- 1.4. Studeranden i juridik från Östra Finlands universitet
- 6.5. Personal från registratorskontoret vid Helsingfors hovrätt
- 26.5. Notarier från Helsingfors tingsrätt
- 28.5. En delegation utsänd av Högsta domstolen i Kina (SPC)
- 29.5. Besökare från Oikkari tekee hyvää -evenemanget
- 3.6. Den nya kommunikationsdirektören vid justitieministeriet Kati Pärnänen
- 9.6. Kommunikationschefen vid högsta förvaltningsdomstolen Päivi Musakka och praktikant Jenni Aer
- 13.8. Kinas justitieminister Wu Aiyang med delegation
- 26.8. Medlemmar från Aito HSO Ry
- 29.9. Europeiska utbytesdomare med Helsingfors tingsrätt som värd
- 8.10. Medlemmar från Lapsioikeusjuristit ry
- 12.10. Europeiska utbytesdomare med Åbo hovrätt som värd
- 4.11. Medlemmar från riksdagens lagutskott
- 5.11. Domare från Estland med Östra Finlands hovrätt som värd
- 11.11. Studeranden i processrätt under ledning av professor Risto Koulu
- 18.11. Den thailändska utbytesdomaren Maneewon Phromnoi
- 19.11. Studeranden i miljö rätt från Helsingfors universitet under ledning av professor Kai T. Kokko och lärare Elina Vaara
- 25.11. Grupp i juridisk kunskap från Mäntynummi skola i Lojo
- 1.12. Utbytesdomare från Polen och Ungern med Helsingfors hovrätt som värd
- 17.12. Studeranden i juridik från Åbo universitet under ledning av professor Tuulikki Mikkola

Evenemang

- 17.4. Rättsfallstävling arrangerad av Elsa Finland ry
- 25.5. Kvällsevenemang arrangerat av justitieministeriet i samband med förhandlingsdagarna för justitieförvaltningens bibliotek och informationstjänster
- 26.–28.8. Gemensamt möte i Nådendal arrangerat av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen för presidenterna för de nordiska högsta domstolarna
- 23.10. Tingsrättsdag i Marina Congress Center arrangerad av högsta domstolen
- 26.10. Möte för personalen på kommunikationssektorn inom justitieministeriets förvaltningsgren

Personalen 31.12.2015

President	Koskelo Pauliine
Kanslichef	Vuorialho Tommi
Ledamöter	
Justitieråd	Antila Tuomo Bygglin Gustav Huovila Mika Häyhä Juha Jokela Marjut Kantor Ari Kitunen Kari Koponen Pekka Littunen Jarmo Mansikkamäki Liisa Poutiainen Soile Pynnä Tuula Rajalahti Hannu Rautio Ilkka Rudanko Jorma Sippo Jukka Välimäki Pertti
Föredragande	
Referendarieråd	Melander Heli Mäkelä Juha Salonen Jukka-Pekka Sankari Heli Vesänen Kari (tjänstledig)
Referendarieråd (tidsbunden tjänst)	Hakamies Kaarlo Hoffrén Mia Lahtinen Ilkka Laitinen Tom Pere Mervi Sorvari Katariina

Äldre justitiesekreterare Aspelin Caritha (tjänstledig)
Mikkola Petteri
Niemi Risto (tjänstledig)
Sillanpää Samuli

Äldre justitiesekreterare
(tidsbunden tjänst) Jokinen Aksu
Klinga Kaisa
Liippo Hanna (tjänstledig)
Siro Jukka
Vanhanen Teemu

Justitiesekreterare Heino Heikki
Huotari Antti (tjänstledig)
Lavi-Waltari Kati (tjänstledig)

Justitiesekreterare
(tidsbunden tjänst) Autio Tiina-Liisa
Ehtamo-Kettunen Johanna
Jutila Paula
Kuparinen Kaisa
Luntinen Marita
Lenkkeri Pertti
Palaja Eeva
Väisänen Tiina
Öberg Jenny

Kanslipersonal

ABD-planerare Kouki Jaana-Maija (delvis tjänstledig)

ABD-planerare
(tidsbunden tjänst),
expeditionsvakt Ruuska Mika

Administrativ sekreterare Happonen Pia

Arkivarie Saarenmaa Iida

Avdelnings-/
byråsekreterare Hyvönen Pirjo
Ikonen Suvi
Jaakkola Nina (tjänstledig)
Juvonen Ulla
Katainen Merja
Korhonen Marjatta

	Rantonen Oili Rissanen Marja-Riitta Ruohola Terhi Rättö Outi (tjänstledig) Saastamoinen Riitta Takkinen Pirkko Vilpa Raila
Avdelnings-/ byråsekreterare (tidsbunden tjänst)	Keski-Keturi Veera Syd Isto Söderström Marjut
Biträdande registrator	Häggqvist Marina
Byråsekreterare (tidsbunden tjänst), expeditionsvakt	Karvonen Paula
Informatiker	Arpiainen Eija
Informationschef	Kokko Marjut
Inspektör	Perttilä-Vesikkala Maarit Sillman Jorma
Kommunikationschef	Sive Pia
Registrator	Nurminen Marja
Överexpeditionsvakt	Erho Markus
Civiltjänstgörare	Kulmala Samuli Polamo Pyry

Personer som har gått i pension 2015

Justitieråd Pasi Aarnio, fr. o. m. 1.5.2015

Justitieråd Kati Hidén, fr. o. m. 1.8.2015

Kanslichef Sinikka Tuomi, fr. o. m. 1.10.2015

Referendarieråd Matti Sepponen, fr. o. m. 1.11.2015